

FACTSHEET

Beïnvloeding Gezinspraak (BeGin)

MVI-Energie

In het kader van het Innovatieprogramma MVI-Energie zijn sinds 2013 twintig onderzoeken gestart om kennis op te doen over maatschappelijke vraagstukken in de energietransitie. Dit onderzoek gaat in op de vraag hoe besluitvorming over energiemaatregelen plaatsvindt binnen gezinnen.

Aanleiding en achtergrond

In Nederland staan ruim 3,5 miljoen koopwoningen, veelal met een onzuinig energielabel. De eigenaren van deze woningen zijn maar moeilijk te verleiden tot een investeringsbeslissing voor energiebesparende/ energie-opwekkende maatregelen (hierna: energiemaatregelen). Dit komt mede doordat overheidsinstrumenten zich te specifiek op de energieopgave sec richten en niet op de combinatie woon- of leefwensen, bewoners beschouwd worden als één beslisser, (terwijl veel beslissingen in het gezin plaatsvinden) en de invloed van levensfasen wordt genegeerd. Kortom, aan de woonbeleving van gezinnen wordt voorbijgegaan, terwijl we weten dat mensen energie gerelateerd onderhoud vaak zien in termen van comfortverhoging en behaaglijkheid in plaats van energiebesparing.

Woonbeleving

Uit onderzoek naar woonbeleving blijkt dat de woonomgeving als een uiting van de identiteit van het gezin dat er woont moet worden gezien: zij maken en voelen zich er thuis. Huis en thuis zijn daarbij niet hetzelfde. Een huis is een fysieke structuur, terwijl thuis een verschijnsel is dat tot stand wordt gebracht door bewoners in allerhande praktijken; door de manier waarop ze het huis gebruiken, inrichten, onderhouden en verbeteren, door hun dagelijkse activiteiten en door de sociale relaties binnenshuis en buitenshuis (de buurt). Wat gezinnen doen is dus niet alleen een woning onderhouden of verbeteren, maar ook een thuis maken.

Bovendien maken bewoners vaak geen onderscheid in hun keuzes tussen energiemaatregelen en andere onderhouds- en verbeteringsmaatregelen in/aan de woning. Zij zien woningonderhoud en -verbetering als een langetermijnproces, met soms een groot interval tussen de (energie)maatregelen.

Het gezin

Bewoners voelen zich op genderspecifieke manieren thuis. Mannen en vrouwen vinden comfort essentieel in

Centrale vraag

Hoe kunnen (bestaande) aanpakken om gezinnen aan te moedigen te kiezen voor energiemaatregelen in/om hun woning het beste aansluiten op de woonbeleving van gezinnen en de besluitvormingsdynamiek met betrekking tot woningonderhoud en -verbetering?

Looptijd

April 2017 -
maart 2019

Status

Kick-off
consortiumpartners

Betrokken partijen

Alliander
Buurkracht
Hoom
Wageningen Universiteit
Nyenrode Business Universiteit

Projectnummer

TESE116314

Subsidiebedrag

€ 149.957,-

Projectleider

Remko Cremers

Laatste update

25 April 2017

de woonbeleving. Vrouwen hechten meer aan esthetiek terwijl mannen meer op technologie gericht zijn. Vrouwen hebben de behoefte zich te identificeren met de burens en hechten waarde aan het onderhouden van sociale netwerken. Mannen en vrouwen zijn op andere motieven aanspreekbaar en nemen op andere gronden beslissingen. De beslisser (het gezin) moet gezamenlijk de (voor het gezin) juiste beslissing nemen.

Tegenwoordig is er steeds meer sprake van democratisering binnen het gezin. Er is sprake van een 'onderhandelingshuishouding' waarbij de rol van de man is veranderd van alleenbeslisser naar medebeslisser.

Ook kinderen hebben een toenemende invloed op gezinsbeslissingen. Hierbij geldt: hoe ouder het kind, hoe groter de invloed. De voortschrijdende democratisering binnen gezinnen zorgt er dus voor dat beslissingen steeds meer het resultaat zijn van gezamenlijk overleg, waarbij de inspanning per gezinslid

per fase verschilt. Vrouwen, mannen en kinderen beïnvloeden elkaar en nemen gezamenlijk een beslissing. Daarmee heeft het gezin zich ontwikkeld tot een complexe eenheid van besluitvorming. In de klantreizen naar besluitvorming over energiemaatregelen, die tot dusver zijn ontwikkeld, is deze complexiteit genegeerd: een gezin wordt gezien en aangesproken als alleen-beslisser, terwijl de meeste koopwoningen bewoond worden door 2 of meer personen in verschillende gezinssamenstellingen. Een gezinsreis is op z'n plaats.

Door een relatie te leggen tussen de woonbeleving van gezinnen in het algemeen en vrouwen in het bijzonder, en de wijze waarop vrouwen een rol spelen binnen het besluitvormingsproces wordt uitgezocht wat de rol van de vrouw is binnen de 'gezinsreis'. Hierbij moet niet alleen gedacht worden aan hoe vrouwen vanuit hun woonbeleving keuzes met betrekking tot energiemaatregelen maken, maar ook omgekeerd hoe de keuzes die vrouwen maken vanuit hun woonbeleving in verband kunnen worden gebracht met energiemaatregelen. Sommige energiemaatregelen hebben immers een bijkomend voordeel op het gebied van de woonbeleving. Zo wordt bijvoorbeeld verwarming op basis van warmtepompen vaak gecombineerd met wand- en vloerverwarming. Dit betekent dat er geen radiatoren zijn en dus meer inrichtingsvrijheid en minder stof. Of, een ander voorbeeld, buitengevelisolatie kan leiden tot brede, 'gezellige' vensterbanken waar je lekker in kunt zitten.

Levensfasen

Tot slot zijn levensfasen waarin gezinnen zich bevinden van invloed op de besluitvorming rondom energiemaatregelen in/aan de woning. Een gezin dat een eerste kind verwacht maakt andere afwegingen dan een gezin waarbij de kinderen de deur uitgaan.

Het onderzoek

Doel van dit onderzoek is meer inzicht krijgen in de woonbeleving van gezinnen en het besluitvormingsproces rondom onderhoud en verbetering van de woning. Dit ten aanzien van woonkeuzes in relatie tot energiemaatregelen in/aan de woning.

In dit onderzoek staan daarom de volgende vragen centraal: Hoe speelt het thema energie een rol in de woonbeleving van gezinnen en in de besluitvorming ten aanzien van woningonderhoud en -verbetering? Hoe komt de besluitvorming met betrekking tot woningonderhoud en -verbetering tot stand binnen gezinnen in verschillende levensfasen en op welke wijze speelt woonbeleving daarbij een rol? Hoe kunnen (bestaande) aanpakken om gezinnen aan te moedigen te kiezen voor energiemaatregelen in/om hun woning het beste aansluiten op de woonbeleving van gezinnen en de besluitvormingsdynamiek met betrekking tot woningonderhoud en -verbetering?

Resultaten

Het project resulteert in kenniselementen in de vorm van factsheets die voor iedereen vrij beschikbaar zijn en een aantal praktische aanpakken 'Beïnvloeding Gezinspraak' die de sector relevante inzichten, toepassingsmogelijkheden en beïnvloedingstechnieken geven voor besluitvormingsdynamieken binnen gezinnen in verschillende levensfasen ten aanzien van energiemaatregelen in/aan de woning. Hierbij zal de rol van vrouw en kinderen in het besluitvormingsproces centraal staan.

Figuur 1: Een gezin kent meerdere beslissters t.a.v. woonbeleving en energiemaatregelen

Praktische toepassing

Om ervoor te zorgen dat het onderzoek aansluit op de praktijk en de resultaten worden toegepast, wordt samengewerkt met verschillende partners. Zo leveren Hoom en Buurkracht praktijkkennis en dragen zij gezinnen aan voor het praktijkgeoriënteerde onderzoeksdeel. Nyenrode en Wageningen Universiteit brengen hun onderzoeksexpertise in en dragen bij aan de wetenschappelijke kwaliteit en toetsing. Een maatschappelijk klankbord zorgt voor relevantie tot de praktijk en verspreiding van de resultaten. Samen gaan wij ons inspannen om zoveel mogelijk mensen gebruik te laten maken van de opgedane kennis, zodat de wijzen van marktbenadering (beïnvloeding gezinspraak) en producten meer worden afgestemd op de woonbeleving van gezinnen.

Meer informatie

Meer weten over hoe gezinspraak over energiemaatregelen plaatsvindt? Kijk op topsectorenergie.nl/maatschappelijk-verantwoord-innoveren-energie/documenten of neem contact op met Remko Cremers van Alliander via remko.cremers@alliander.com of 06-54.366.965.